

Subjekty a univerzum

Už tím, že jsme připraveni chápat a přijmout pluralitu subjektů v případě člověka (lidí), udělali jsme první krok k překonání oné podivné nesnáze, která vešla do širšího povědomí jako „rozpolcenost na subjekt a objekt“ (Subjekt-Objekt-Spaltung) a která jako by připomínala onu hegelovskou fikci „absolutního Ducha“, jenž sám jediný stojí před nicotou, aby ji zaplnil či naplnil svým „ne-Já“ (totiž přírodou a pak dějinami). Tady všude stále ještě straší fascinace a konsternace oním elejským „Jedním“ (*hen*), vztahovaným kompromisně jak na absolutního Ducha, tak na uni-versum, totiž na svět jakožto „Jedno“. Ve skutečnosti všechno vypadá tak, že svět, který pozorujeme a poznáváme, je svět mnohosti, plurality, a to, zda je pouhou hromadou těchto mnohostí, nebo spíš nějakým pozoruhodným, ale podivným „celkem“, a tedy přece jen vposledu „Jedním“, zůstává pro nás problémem, provázeným velkými pochybnostmi. Vesmír určitě není jedním velkým organismem, živočichem, jak čteme v dialogu *Timaios*, „živokem“, ale stejně tak můžeme vyloučit, že by byl pouhou hromadou, pouhým skladištěm věcí.

(Písek, 141006-3.)